

ORTAÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN ÇOK KÜLTÜRLÜ EĞİTİME YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Investigation of Secondary Education Teachers' Perceptions of Multicultural Education

Arzu TOSUN

Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak/Türkiye

ORCID: 0000-0002-6012-0165

Doç. Dr. Cevat EKER

Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Zonguldak/Türkiye

ORCID: 0000-0003-4215-1854

Cite As: Tosun, A. & Eker, C. (2021). "Ortaöğretim Öğretmenlerinin Çok Kültürlü Eğitime Yönelik Algılarının İncelenmesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 7(47): 1543-1554.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarını çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Bu genel amaç ile birlikte, ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algıları; cinsiyet, çalışma alanı, mesleki kıdem, görev yapılan okul, doğduğu yetiştigi yerleşim yeri, kitap okuma alışkanlığı değişkenleri açısından karşılaştırılmıştır. Bu bakımdan bu araştırma betimsel nitelikli nedensel karşılaştırma araştırmasıdır. Araştırmanın evrenini, 2020-2021 eğitim - öğretim yılında Zonguldak İli Ereğli ilçesindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan 514 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma evreni üzerinden yürütülmüş olup örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla "Kişisel Bilgiler Formu" ve "Çokkültürlü Yeterlik Algıları Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarını belirlemek için frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama

$\bar{X}$ ve standart sapma (SS) kullanılmıştır. Nedensel karşılaştırma deseni için gruplar arası ortalamaların karşılaştırılmasında hangi istatistiklerin kullanılacağını belirlemek amacıyla puan dağılımları incelenmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi, çarpıklık ve basıklık katsayıları incelendiğinde puan dağılımlarının normal dağılım sergilediği görülmektedir. Bundan dolayı ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarını belirleyen demografik özelliklere (cinsiyet, çalışma alanı, mesleki kıdem, görev yapılan okul, doğduğu yetiştigi yerleşim yeri, kitap okuma alışkanlığı göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için iki grup ortalamalarının karşılaştırılmasında bağımsız gruplar için t testi, ikiden fazla grup ortalamalarının karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (One way ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular şöyledir; Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik genel algılarını yüksek düzeyde olduğu, öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algıları alt boyutlarından olan bilgi beceri düzeylerinin orta düzeyde olduğu fakat farkındalık ve çok kültürlü eğitime yönelik algılarının yüksek düzeyde olduğu, öğretmenlerinin, cinsiyet, çalışma alanı, görev yaptıkları okul türü, kitap okuma alışkanlığı değişkenlerine göre çok kültürlü eğitime yönelik algıları anlamlı farklılık olduğu. Ancak mesleki kıdem değişkeninde anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar alan yazın kapsamında tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çok kültürlü eğitim, Öğretmen, Ortaöğretim

ABSTRACT

The aim of this study is to examine secondary school teachers' perceptions of multicultural education according to various variables. Along with this general purpose, secondary school teachers' perceptions of multicultural education were compared in terms of gender, field of study, professional seniority, school where they are employed, place of birth, and reading habits. In this respect, this research is a descriptive causal-comparative research. The population of the study consists of 514 teachers working in secondary education institutions in Ereğli district of Zonguldak province in the academic year of 2020-2021. The research was conducted on the population and no sampling was used. "Personal Information Form" and "Multicultural Competence Perceptions Scale" were used to collect data in the study. In the study, frequency (f), percentage (%), arithmetic mean ($\bar{X}$) and standard deviation (SD) were used to determine the perceptions of secondary school teachers towards multicultural education. In order to determine which statistics to use in comparing the mean between groups for the causal-comparative design, score distributions were examined. When Kolmogorov-Smirnov test, skewness and kurtosis coefficients are examined, it is seen that the distribution of points shows normal distribution. Therefore, in order to determine whether the perceptions of secondary school teachers towards multicultural education differ according to the demographic characteristics (gender, field of study, professional seniority, school where they work, place of birth, reading habits), t-test was used to compare the means of two groups for independent groups, and one-way analysis of variance (One-way ANOVA) was used to compare the means of more than two groups. Findings obtained from the research are as follows; Secondary education teachers have a high general perception of multicultural education; the knowledge and skill levels of secondary school teachers, which are one of the sub-dimensions of perception towards multicultural education, are at medium level; however, their awareness and perceptions towards multicultural education are high. There is a significant difference in secondary school teachers' perceptions of multicultural education according to the variables of gender, field of study, type of school they work, and reading habits. However, it has been concluded that there is no significant difference in the professional seniority variable.

Key words: Multicultural education, Teacher, Secondary Education

1. GİRİŞ

Toplumların kimliği haline gelen ve kuralların, alışkanlıkların, yaşamsal düzenin nesilden nesile aktarılmasında güçlü bir etkiye sahip olan kültür kavramı, farklı tanımlamalarla karşımıza çıkmaktadır. Kültür, Taşdelen (1997:156) tarafından toplumların yaşayış tarzı; Kongar (2013:39) tarafından bireylerin ortaya koyduğu her şey; Türk Dil Kurumu (2020) tarafından ise "Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde

yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanımlardan yola çıkarak kültürün, bireyleri ve toplumları etkilediği, sabit bir düzende ilerlemek yerine karşısına çıkan her toplumu değiştirebilecek ve şekillendirebilecek dinamik bir yapıya sahip olduğu açıktır.

Bireyler günlük hayatının önemli bir kısmını çeşitli topluluklar arasında geçirmektedir (Eker ve Yıldırım, 2017: 33). Hayat her bireyin kendi keyfine göre değil, toplum kurallarına ve kültürel değerlerine bağlı olarak yaşamamızı gerekli kılar (Yıldırım ve Yıldırım, 1997: 18). Bireysel ve toplumsal yaşam açısından önemli bir yere sahip olan kültür, değişim ve hareketlilikle karşı karşıya kaldıkça bünyesinde birçok kültüre ev sahipliği yapmaktadır. Bu ise karşımıza “çok kültürlük” olarak çıkmaktadır. Çeşitli kültürlerin yan yana olması ve birlikte var olması şeklinde tanımlanan (Çelik, 2008:321) çok kültürlülüğün, artan göçler, teknolojinin gelişmesi, çevresel faktörlerin gelişmesi, ekonomik anlamdaki değişimler, etnik yapının değişmesi gibi faktörlerden etkilendiği bilinmektedir. Çok kültürlü bir yapıya sahip bir milletin demokratik bir yaşam sürebilmesi için birbirlerine saygı duymaları, ortak aidiyet göstermeleri gerekmektedir. Böylelikle azınlıktaki grubun varlığı devam edecek ve çoğunluğun asimilasyonu gerçekleştirmesine ortam kalmayacaktır. Bu anlayışa sahip bir toplumun da var olan kültürel çeşitliliği koruma yoluna gidecektir (Çelik, 2008:322-323).

Çok kültürlü toplumların bir arada yaşam sürebilmesi için birbirlerine empati duymaları ve karşılıklı hoşgörü göstererek saygı göstermeleri halinde toplumsal uyumun yüksek olacağı aşikardır. Bunu gerçekleştirmenin en önemli yolu ise eğitim olmalıdır. Hark Söylemez (2017:27), kültürün eğitim yolundan geçerek zenginleştiği ve gelişiminin en önemli ögesinin eğitim olduğunu belirtmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2017 yılında yayınlanan Strateji Belgesi’nde ise çok kültürlü eğitim ile ilgili olarak milli ve evrensel değerlere sahip çıkarak toplumsal açıdan ileri götürecek becerilerle bütünleşmiş bir eğitim anlayışı olması gerektiği savunulmaktadır. Gay (1994:6)’ın çok kültürlü eğitim ile ilgili farklı yazarların görüşlerine göre yaptığı tanımlamalar aşağıda yer almaktadır:

- ✓ Öğrencilerin akademik başarılarını yükseltebilmek amacıyla eşit haklara sahip olmaları için eğitim kurumlarının yeniden yapılandırılmasıdır.
- ✓ Kültürel çeşitliliği sağlayabilmek adına kullanılan materyallerin, ortamın, eğitim programının, değerler sisteminin ve kuralların değiştirilmesi ile ilgili reform hareketidir.
- ✓ Farklılık, adalet ve insan hakları gibi konularda farklı yaşam modeli üzerine kurulan insancıl bir görüş olmasıdır.
- ✓ Çok kültürlülüğü destekleyen, demokratik anlayışı benimseyen bir yaklaşım olmasıdır.

Yapılan farklı tanımlardan yola çıkılarak çok kültürlü bir eğitimin farklılıklara saygı duymak ile başladığı ve temelinde öğrencilerin olduğunu söylemek mümkündür. Öğrencinin merkeze alınarak verilecek bir eğitimde öğretmen rolü önem kazanmaktadır. Eğitimin önemli bir parçası olarak bilinen öğretmenlere çok kültürlü eğitim ile ilgili önemli rol düşmektedir. Öğretmenlerin milli kültüre sahip çıkan ve aynı zamanda tüm dünya ile barışık, toplumsal ve kültürel değerlerini benimsemiş olmaları beklenmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017b:5). Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” belgesinde ise bu beceriler kazanımlara dönüştürülmüş ve “Tutum ve Değerler Yeterlik Alanı” içerisinde milli, manevi, evrensel değerleri benimseyen ve öğrencilerini bu değerler ile yetiştiren öğretmen yeterliği olarak karşımıza çıkmaktadır (MEB, 2017a:16).

Çok kültürlü eğitim için öğretmenin önemli rol oynaması kadar öğretmenlerin uygulamakta olduğu öğretim programları da önemli rol oynamaktadır. Okul öncesi kademesinden yükseköğretim kademesine kadar uygulanmakta olan öğretim programlarında kazanım olarak veya eğitim anlayışı olarak karşımıza çıkan ortak anlayış “milli, manevi ve evrensel değerleri benimseyen bireyler yetiştirmek” olmuştur. Daha ayrıntılı şekilde incelenen ortaöğretim kademesi öğretim programları incelendiğinde, Almanca Dersi, Fransızca Dersi, Osmanlı Türkçesi Dersi, İngilizce Dersi Öğretim programlarının benimsediği ortak görüş “milli, manevi, kültürel birçok değeri kazandırma” şeklindedir. Bu bilgiler ışığında eğitimin toplumsal kültürü kazandırmada önemli rol üstlendiği ve öğretim programlarına yansıtıldığını söylemek mümkündür (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB], 2018).

Çok kültürlü eğitimi diri tutması beklenen eğitim kademelerinden biri olan ortaöğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin belirlenen özellikleri taşıması, çok kültürlü eğitim sürecini olumlu yönde etkileyeceği söylenebilir. Bu sebeple ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının incelenmesi

hem eğitim öğretim sürecinin kalitesini etkileyeceği hem de alana katkı sağlayacağı düşünüldüğünden dolayı bu araştırmanın gerçekleştirilmesi önemlidir.

1.1. Araştırmanın Önemi ve Önemi

Günümüzde insanların farklı dil, din, ırk vb. gelen bireylerle bir arada yaşaması kaçınılmazdır. Kültürel değerlere duyarlı öğretim ve akademik başarı, sosyal bilinç, kültürel kabul, sosyal beceri ve değişim gibi kazanımlardan yola çıkarak topluluk oluşturma, kişisel ilişkiler kurma, öz değer, yardımseverliğe ve şefkate dayalı bir ahlak anlayışı gibi çok çeşitli unsurları içine alan bir değerler ve beceriler yumağıyla birlikte gelişir. Çeşitli akademik konuları ve becerileri öğretirken, kültürel ve etnik olarak farklı grupların anlama, tanıma ve yansıtma şekillerinden yararlanılır (Gay, 2014: 53). Bunun sonucunda, toplumların artık herkesin farklılıklarıyla kabul edildiği ve bu farklılıkların bir değer olarak görüldüğü bir yapıya sahip olmaları onların devamlılığı açısından da son derece önemlidir. Bu sebeple, çok kültürlü eğitimin amaçlarının bireylere kazandırılmasında öğretmen, oldukça önemlidir. Türkiye’de ise Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından belirlenmiş olan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” içerisinde kültürel farklılıklara ve bu farklılıkların öğretmen açısından önemine değinen birçok yeterlik ve alt yeterlik alanı bulunmaktadır (MEB, 2017a:19). Belirtilen toplam dört yeterlik alanının evrensel değerler ve öğrencilerin farklılıklarıyla ilgili olması konuya verilen önemi açıkça ortaya koymaktadır. Bu önem doğrultusunda bu çalışmada ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarını çeşitli değişkenlere göre (cinsiyet, çalışma alanı, mesleki kıdem, görev yapılan okul, doğduğu yetiştigi yerleşim yeri, kitap okuma alışkanlığı) incelemek amaçlanmıştır bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

- ✓ Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algıları ne düzeydedir?
- ✓ Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitim hakkındaki algıları; cinsiyet, çalışma alanı, mesleki kıdem, görev yapılan okul, doğduğu yetiştigi yerleşim yeri, kitap okuma alışkanlığına göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, Ortaöğretim öğretmenlerinin çokkültürlü eğitime yönelik algılarını çeşitli değişkenlere göre incelendiği tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada desen olarak nedensel karşılaştırma esas alınmıştır. Bu kapsamda Ortaöğretim öğretmenlerinin çokkültürlü eğitime yönelik algıları ile ilgili olabileceği değerlendirilen (cinsiyet, çalışma alanları, mesleki kıdem, görev yapılan okul, doğduğunuz/ yetiştiginiz yerleşim yere ve kitap okuma alışkanlıkları) olası nedensel faktörler incelenmiştir. Nedensel karşılaştırmalı araştırmada, araştırmacılar, bireyler arasında ya da gruplar arasında var olan farklılıkların nedenini ya da sonuçlarını belirlemeye çalışırlar (Fraenkel ve Wallen, 2015:364).

2.2. Evren-Örneklem (çalışma) Grubu

Bu araştırmanın evrenini, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Zonguldak İli Ereğli ilçesinde ortaöğretim kurumlarında görev yapan N=514 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada zaman ve işgücü kaybını önlemek için uygun örnekleme yöntemi esas alınmıştır. Örneklem grubunun demografik özelliklerine ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.1. Sosyo-Demografik Değişkenlere göre Dağılım

Değişken	Alt Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	283	55,00
	Erkek	231	45,00
	Türk Dili ve Edebiyat	63	12,25
	Matematik	63	12,25
	Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji)	73	14,20
Çalışma alanları	Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya)	48	9,33
	Yabancı Diller (Almanca, İngilizce, Fransızca)	67	13,03
	Düşünce Bilimleri (Din K.veA. bil., Felsefe, Rehberlik)	34	6,65
	Kişisel Yetenek (Beden eğitimi, Görsel sanatlar, Müzik)	45	8,75
	Meslek Dersleri	121	23,54
Mesleki kıdem	1-5	39	7,59
	6-10	61	11,87
	11-15	99	19,26
	16-20	117	22,76
	20+	198	38,52

Görev yapılan okul	Anadolu Lisesi	236	45,91
	Fen Lisesi	37	7,20
Doğduğunuz/Yetiştirdiğiniz yerleşim yeri	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	241	46,89
	Köy	78	15,18
	İlçe merkezi	251	48,83
	İl merkezi	185	35,99
	Düzenli	400	77,82
Kitap okuma alışkanlığınız	Düzensiz	114	22,18
Toplam		514	100

Tablo 2.1. incelendiğinde, araştırmaya katılan ortaöğretim öğretmenlerinin 283'ü (%55.0) kadın, 231'i (%45.0) erkektir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmanın verileri “Çokkültürlü yeterlik algıları ölçeği ” ile “Kişisel bilgi formu” kullanılarak elde edilmiştir.

2.3.1. Çokkültürlü Yeterlik Algıları Ölçeği

Bu çalışmada kullanılan ölçek, Başbay ve Kağınıcı (2011) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek toplam 41 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, farkındalık boyutu (16 Madde), beceri boyutu (16 Madde) ve bilgi boyutu (9 Madde) olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin 41 maddesinin güvenilirliği için hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları, “Farkındalık” boyutunda 0,85; “Bilgi” boyutunda 0,87; “Beceri” boyutunda 0,91; ölçeğin tümü için ise 0,95'tir. Bu araştırmalar sonucunda 3 boyut ve 41 maddeden ile ölçeğe son hali verilmiştir. Ölçekte farkındalık boyutu 16 madde, bilgi boyutu 9 madde ve beceri boyutu 16 madde; ölçek maddeleri 5'li likert tipi ölçme formu şeklinde oluşturulmuştur ve katılımcıların “tamamen katılıyorum”, “katılıyorum”, “kısmen katılıyorum”, “katılmıyorum”, “kesinlikle katılmıyorum” ifadelerini kapsayacak şekilde son halini almıştır. Ölçekten elde edilen en düşük puan 41, en yüksek puan ise 205'tir. -Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü yeterlik algıları ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları yorumlanırken; 1.00-1.80 arası çok düşük, 1.81-2.60 arası düşük, 2.61-3.40 arası orta, 3.41-4.20 arası yüksek, 4.21-5.00 arası çok yüksek aralıklarında yer alan puan aralıkları kullanılmıştır.

2.3.2. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan Ortaöğretim Öğretmenlerinin demografik bilgilerini belirlemek için kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu öğretmenlerden cinsiyet, çalışma alanı, mesleki kıdem, görev yapılan okul, doğduğu/yetiştirdiği yerleşim yeri, kitap okuma alışkanlığını belirlemeye yönelik 6 sorudan oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma problemi kapsamında toplanan verilerin analizi istatistik paket programı olan Spss ile yapılmıştır. Öğretmenlerin çok kültürlü yeterlik algılarının normal dağılım gösterip göstermediği basıklık-çarpıklık değerleri ve Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar tablo 2.2'de yer almaktadır.

Tablo 2.2: Puan Dağılımlarına İlişkin Normallik Testi Sonuçları

Değişkenler	Basıklık		Çarpıklık		K-S Test (p)
	Değeri	Standart Hata	Değeri	Standart Hata	
Beceri alt boyutu	-,380	,206	,209	,103	0,00
Bilgi alt boyutu	,119	,206	-,086	,103	0,00
Farkındalık alt boyutu	1,322	,206	-,65	,103	0,00
Öğretmenlerin çok kültürlü yeterlik algıları (Genel)	,260	,206	,095	,103	0,00

Tablo 2.2'deki sonuçlara göre öğretmenlerin çok kültürlü yeterlik algılarını ölçen değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerleri -1 ile +1 arasında değiştiği belirlenmiş olsa da, Kolmogorov-Smirnov test sonuçları verilerin normal dağılmadığında işaret etmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin çok kültürlü yeterlik algılarının cinsiyet, kitap okuma gibi değişkenler açısından karşılaştırılması için Mann-Whitney U testi; çalışma alanı, doğum yeri, okul türü gibi değişkenler açısından karşılaştırılması ise Kruskal Wallis testi ile yapılmıştır. Test sonuçlarının anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

3. BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırmadan elde edilen bulgulara ilişkin sonuçlar şunlardır;

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Ortaöğretim Öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algıları ne düzeydedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu probleme bağlı olarak elde edilen bulgular Tablo 3.1 de verilmiştir.

Tablo 3.1: Ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitime yönelik algıları ve alt boyutlarına ilişkin betimsel istatistikler

Alt Boyutlar	N	$\bar{X}$	ss
Bilgi	514	3,39	,43
Beceri	514	3,36	,42
Farkındalık	514	3,68	,36
Çok kültürlü eğitime yönelik algıları (Genel)	514	3,49	,30

Tablo 3.1. incelendiğinde ortaöğretim öğretmenlerinin “Bilgi” alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{X}$ =3,39; SS= ,43) şeklindedir. Bu bulguya göre ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik bilgilerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Ortaöğretim öğretmenlerinin “Beceri” alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{X}$ =3,936; SS= ,42) şeklindedir. Bu bulguya göre ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik becerilerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Ortaöğretim öğretmenlerinin “Farkındalık” alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{X}$ =3,68; SS= ,36) şeklindedir. Bu bulguya göre ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik farkındalıklarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algıları boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{X}$ =3,49; SS= ,30) şeklindedir. Bu bulguya göre ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algıları cinsiyete, çalışma alanlarına, mesleki kıdeme, görev yapılan okula, doğduğu/yetiştigi yerleşim yerine, kitap okuma alışkanlığına göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin bulgular elde edilirken Mann- Whitney U Testi ve Kruskal-Wallis Testi’nden yararlanılmıştır. Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının cinsiyete göre karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 3.2 de verilmiştir.

Tablo 3.2: Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının cinsiyete göre karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Bilgi	Kadın	283	3,46	,45	293,92	83180,50	25367,50	,00*
	Erkek	231	3,24	,42	212,88	49174,50		
Beceri	Kadın	283	3,47	,46	283,36	80191,50	22378,50	,00*
	Erkek	231	3,17	,34	225,82	52163,50		
Farkındalık	Kadın	283	3,75	,33	294,40	83315,50	22724,00	,00*
	Erkek	231	3,48	,38	212,29	49039,50		
Çok kültürlü eğitime yönelik algıları (Genel)	Kadın	283	3,58	,34	292,70	82835,00	22243,50	,00*
	Erkek	231	3,30	,28	214,37	49520,00		

* P<0,05

Tablo 3.2 incelendiğinde, ortaöğretim öğretmenlerinin çokkültürlü eğitime yönelik algılarının cinsiyete göre farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testinin sonuçları görülmektedir. “Bilgi” alt boyutunda kadın ve erkek ortaöğretim öğretmenlerinin (U=25367,50; p=0,00) değeri ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. “Beceri” alt boyutunda kadın ve erkek ortaöğretim öğretmenlerinin (U=22378,50; p=0,00) değeri ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. “Farkındalık” alt boyutunda kadın ve erkek ortaöğretim öğretmenlerinin (U=22724,00; p=0,00) değeri ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik genel algıları kadın ve erkek ortaöğretim öğretmenlerinin (U=22243,50; p=0,00) değeri ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının çalışma alanı türlerine göre karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 3.3 de verilmiştir.

Tablo 3.3. Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının çalışma alanına göre karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Çalışma Alanı	N	$\bar{X}$	Ss	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	P	Farkın Kaynağı
Bilgi	Türk Dili ve Edebiyat	63	3,48	,46	285,47	7	45,33	,00	1-2
	Matematik	63	3,23	,42	206,90				1-8
	Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji)	73	3,28	,47	237,96				2-4
	Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya)	48	3,51	,44	307,95				2-5
	Yabancı Diller (Almanca, İngilizce, Fransızca)	67	3,59	,43	322,26				2-6
									3-5
									3-6
									5-7

Beceri	Düşünce Bilimleri (Din K.veA. bil., Felsefe, Rehberlik)	34	3,57	,43	317,40				5-8
	Kişisel Yetenek(Beden eğitimi, Görsel sanatlar, Müzik)	45	3,23	,32	205,14				6-7
	Meslek Dersleri	121	3,23	,42	227,84				6-8
	Türk Dili ve Edebiyat	63	3,48	,48	298,80				1-2
	Matematik	63	3,22	,34	220,98				1-3
	Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji)	73	3,24	,33	238,08				2-4
	Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya)	48	3,57	,48	330,41				2-5
	Yabancı Diller(Almanca, İngilizce, Fransızca)	67	3,55	,50	321,92	7	67,92	,00	2-7
	Düşünce Bilimleri (Din K.veA. bil., Felsefe, Rehberlik)	34	3,61	,50	336,49				3-4
	Kişisel Yetenek(Beden eğitimi, Görsel sanatlar, Müzik)	45	3,16	,35	200,93				3-5
Farkındalık	Meslek Dersleri	121	3,15	,31	200,98				3-6
	Türk Dili ve Edebiyat	63	3,77	,32	303,17				4-7
	Matematik	63	3,49	,37	207,34				5-8
	Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji)	73	3,52	,35	211,69				6-7
	Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya)	48	3,79	,37	305,94				6-8
	Yabancı Diller(Almanca, İngilizce, Fransızca)	67	3,85	,32	337,75	7	70,80	,00	1-2
	Düşünce Bilimleri (Din K.veA. bil., Felsefe, Rehberlik)	34	3,82	,32	340,03				1-3
	Kişisel Yetenek(Beden eğitimi, Görsel sanatlar, Müzik)	45	3,57	,31	245,18				1-8
	Meslek Dersleri	121	3,46	,38	205,21				2-4
	Türk Dili ve Edebiyat	63	3,59	,36	303,61				2-5
Çok kültürlü eğitime yönelik algıları (Genel)	Matematik	63	3,32	,26	209,26				2-6
	Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji)	73	3,36	,27	226,01				3-4
	Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya)	48	3,64	,36	326,27				3-5
	Yabancı Diller(Almanca, İngilizce, Fransızca)	67	3,67	,35	331,10	7	72,56	,00	3-6
	Düşünce Bilimleri (Din K.ve A. bil., Felsefe, Rehberlik)	34	3,68	,34	337,28				4-7
	Kişisel Yetenek(Beden eğitimi, Görsel sanatlar, Müzik)	45	3,34	,23	213,46				4-8
	Meslek Dersleri	121			203,53				5-7
									5-8
									6-7
									6-8

P<0,05

Tablo 3.3 incelendiğinde, ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitime yönelik algılarının çalışma alanı değişkenine göre farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testinin sonuçları görülmektedir. Ortaöğretim öğretmenlerinin Ortaöğretim öğretmenlerinin “*Bilgi*” alt boyutundan aldıkları puanlar ($X^2=45,325$; $Sd=7$; $P=0,00$) şeklindedir. Bu bulguya göre o ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitimi oluşturan bilgi boyutuna yönelik algılarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenlerinin “*Beceri*” alt boyutundan aldıkları puanlar ($X^2=67,919$; $Sd=7$; $P=0,00$) şeklindedir. Bu bulguya göre ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitimi oluşturan bilgi boyutuna yönelik algılarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenlerinin “*Farkındalık*” alt boyutundan aldıkları puanlar ($X^2=70,798$; $Sd=7$; $P=0,00$) şeklindedir. Bu bulguya göre ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitimi oluşturan farkındalık boyutuna yönelik algılarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Çok kültürlü eğitime yönelik genel algı puanları ($X^2=72,56$; $Sd=7$; $P=0,00$). Bu bulguya göre o ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitime yönelik algıları kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının kıdeme göre karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 3.4 de verilmiştir.

Tablo 3.4. Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının Mesleki Kıdeme göre karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Mesleki Kıdem	N	$\bar{X}$	Ss	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Farkın Kaynağı
Bilgi	1-5 arası	39	3,47	,39	296,14				
	6-10 arası	61	3,36	,40	260,98				
	11-15 arası	99	3,34	,43	247,99	4	3,20	,53	Fark yoktur.
	16-20 arası	117	3,36	,42	256,14				
	20 ve üzeri	198	3,34	,50	254,37				
Beceri	1-5 arası	39	3,42	,46	301,15				
	6-10 arası	61	3,34	,43	268,91				
	11-15 arası	99	3,27	,43	237,95	4	5,60	,23	Fark yoktur.
	16-20 arası	117	3,32	,43	259,60				
	20 ve üzeri	198	3,32	,44	253,92				
Farkındalık	1-5 arası	39	3,67	,43	272,40				
	6-10 arası	61	3,64	,40	269,11				
	11-15 arası	99	3,58	,37	246,53	4	2,87	,58	Fark yoktur.
	16-20 arası	117	3,62	,41	270,38				
	20 ve üzeri	198	3,62	,35	248,87				
Çok kültürlü eğitime yönelik algıları (Genel)	1-5 arası	39	3,52	,37	299,81				
	6-10 arası	61	3,46	,34	276,00				
	11-15 arası	99	3,41	,32	240,80	4	6,03	,20	Fark yoktur.
	16-20 arası	117	3,45	,35	261,47				
	20 ve üzeri	198	3,44	,34	249,47				

P<0,05

Tablo 3.4 incelendiğinde, ortaöğretim öğretmenlerinin çokkültürlü eğitime yönelik algılarının kıdem değişkenine göre farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testinin sonuçları görülmektedir. Ortaöğretim öğretmenlerinin “*Bilgi*” alt boyutundan aldıkları puanlar ($X^2=3,20$; Sd=4; P=0,53) şeklindedir. Bu bulguya göre o ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitimi oluşturan bilgi boyutuna yönelik algılarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma oluşturmadığı bulunmamıştır. Ortaöğretim öğretmenlerinin “*Beceri*” alt boyutundan aldıkları puanlar ($X^2=5,60$; Sd=4; P=0,23) şeklindedir. Bu bulguya göre ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitimi oluşturan bilgi boyutuna yönelik algılarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma göstermediği bulunmamıştır. Ortaöğretim öğretmenlerinin “*Farkındalık*” alt boyutundan aldıkları puanlar ($X^2=2,87$; Sd=3; P=0,58) şeklindedir. Bu bulguya göre ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitimi oluşturan farkındalık boyutuna yönelik algılarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma göstermediği bulunmamıştır. Ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitime yönelik genel algı puanları ($X^2=6,03$; Sd=4; P=0,20). Bu bulguya göre o ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitime yönelik algıları kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma göstermediği bulunmamıştır. Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının görev yapılan okul türlerine göre karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 3.5 de verilmiştir.

Tablo 3.5. Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının görev yapılan okul türlerine göre karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Görev Yapılan Okul Türleri	N	$\bar{X}$	Ss	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Farkın Kaynağı
Bilgi	Anadolu Lisesi	236	3,37	,41	248,84				
	Fen Lisesi	37	3,27	,45	209,97	2	7,37	,03	1-3
	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	241	3,43	,45	273,28				
	Anadolu Lisesi	236	3,31	,40	238,07				
Beceri	Fen Lisesi	37	3,29	,39	244,04	2	9,23	,01	1-3
	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	241	3,42	,43	278,60				
	Anadolu Lisesi	236	3,65	,34	244,61				
	Fen Lisesi	37	3,63	,31	233,24	2	5,71	,06	1-3
Farkındalık	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	241	3,74	,38	273,85				
	Anadolu Lisesi	236	3,45	,28	242,42				
	Fen Lisesi	37	3,42	,25	224,50	2	8,57	,01	1-3
	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	241	3,54	,33	277,34				

P<0,05

Tablo 3.5 incelendiğinde, ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitime yönelik algılarının görev yapılan okul türü değişkenine göre farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testinin sonuçları görülmektedir. Ortaöğretim öğretmenlerinin “*Bilgi*” alt boyutundan aldıkları puanlar ($X^2=7,37$; Sd=2; P=0,03) şeklindedir. Bu bulguya göre o ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitimi oluşturan

bilgi boyutuna yönelik algılarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenlerinin “*Beceri*” alt boyutundan aldıkları puanlar ($X^2=9,23$; $Sd=2$ $P=0,01$) şeklindedir. Bu bulguya göre ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitimi oluşturan bilgi boyutuna yönelik algılarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenlerinin “*Farkındalık*” alt boyutundan aldıkları puanlar ($X^2=5,71$; $Sd=2$; $P=0,06$) şeklindedir. Bu bulguya göre ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitimi oluşturan farkındalık boyutuna yönelik algılarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitime yönelik genel algı puanları ($X^2=8,57$; $Sd=2$; $P=0,01$) şeklindedir. Bu bulguya göre o ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitime yönelik algıları kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının doğduğu/yetiştirdiği yerleşim yeri türlerine göre karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 3.6 da verilmiştir.

Tablo 3.6. Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının doğduğu/yetiştirdiği yerleşim yerine göre karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Doğduğu/ Yetiştirdiği Yerleşim Yeri	N	$\bar{X}$	Ss	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Farkın Kaynağı
Bilgi	Köy	78	3,29	,38	224,15	2	6,35	,04	1-2
	İlçe merkezi	251	3,44	,42	271,36				1-3
	İl merkezi	185	3,37	,46	252,75				
Beceri	Köy	78	3,19	,34	199,29	2	17,25	,00	1-2
	İlçe merkezi	251	3,42	,43	278,65				1-3
	İl merkezi	185	3,36	,42	253,35				
Farkındalık	Köy	78	3,57	,34	213,13	2	14,95	,00	1-2
	İlçe merkezi	251	3,74	,37	281,23				1-3
	İl merkezi	185	3,66	,35	244,01				
Çok kültürlü eğitime yönelik algıları (Genel)	Köy	78	3,37	,24	205,44	2	19,20	,00	1-2
	İlçe merkezi	251	3,54	,31	283,96				1-3
	İl merkezi	185	3,47	,31	243,55				

$P<0,05$

Tablo 3.6 incelendiğinde, ortaöğretim öğretmenlerinin çokkültürlü eğitime yönelik algılarının doğduğu/yetiştirdiği yerleşim yeri türü değişkenine göre farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testinin sonuçları görülmektedir. Ortaöğretim öğretmenlerinin “*Bilgi*” alt boyutundan aldıkları puanlar ($X^2=6,35$; $Sd=2$; $P=0,04$) şeklindedir. Bu bulguya göre o ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitimi oluşturan bilgi boyutuna yönelik algılarının doğduğu/yetiştirdiği yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenlerinin “*Beceri*” alt boyutundan aldıkları puanlar ($X^2=17,25$; $Sd=2$; $P=0,00$) şeklindedir. Bu bulguya göre ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitimi oluşturan bilgi boyutuna yönelik algılarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenlerinin “*Farkındalık*” alt boyutundan aldıkları puanlar ($X^2=14,95$; $Sd=2$; $P=0,00$) şeklindedir. Bu bulguya göre ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitimi oluşturan farkındalık boyutuna yönelik algılarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitime yönelik genel algı puanları ($X^2=19,20$; $Sd=2$; $P=0,00$) şeklindedir. Bu bulguya göre o ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitime yönelik algıları doğduğu/yetiştirdiği yerleşim yeri türü değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının kitap okuma alışkanlıklarına göre karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 3.7 de verilmiştir.

Tablo 3.7. Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının kitap okuma alışkanlığına göre karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Kitap Okuma Alışkanlığı	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Bilgi	Düzenli	400	269,45	107780,50	18019,50	,00
	Düzensiz	114	215,57	24574,50		
Beceri	Düzenli	400	267,26	106904,50	18895,50	,01
	Düzensiz	114	223,25	25450,50		
Farkındalık	Düzenli	400	267,36	106942,00	18858,00	,01
	Düzensiz	114	222,92	25413,00		
Çok kültürlü eğitime yönelik algıları (Genel)	Düzensiz	400	267,97	107186,00	18614,00	,00
	Düzenli	114	220,78	25169,00		

$P<0,05$

Tablo 3.7 incelendiğinde, ortaöğretim öğretmenlerinin Çok kültürlü eğitime yönelik algılarının kitap okuma alışkanlığına göre farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testinin sonuçları görülmektedir. Ortaöğretim öğretmenlerinin “*Bilgi*” alt boyutunda düzenli ve düzensiz kitap okuma alışkanlıklarının ($U=18019,50$; $p=0,00$) değeri ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma

bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenlerinin “Beceri” alt boyutunda düzenli ve düzensiz kitap okuma alışkanlıklarının ($U=18895,50$; $p=0,01$) değeri ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenlerinin “Farkındalık” alt boyutunda düzenli ve düzensiz kitap okuma alışkanlıklarının ($U=18858,00$; $p=0,01$) değeri ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik düzenli ve düzensiz kitap okuma alışkanlıklarının genel algıları ($U=18614,00$; $p=0,00$) değeri ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur.

3. SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen sonuçlar şunlardır;

Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algıları alt boyutlarından olan bilgi ve beceri düzeylerinin orta düzeyde olduğu fakat farkındalık alt boyutunda çok kültürlü eğitime yönelik algılarının yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde bu sonuçlara ilişkin yapılmış araştırmalar mevcuttur. Çapçı (2020) araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının olumlu yönde olduğunu, Morkoç (2019) araştırmasında, sosyal bilgiler öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının olumlu yönde olduğunu fakat, Olur ve Oğuz (2019) araştırmalarında öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime yönelik bilgilerinin yetersiz düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlara göre, lisans eğitimi verilen fakültelerde çok kültürlü eğitime yönelik bilgi ve beceri boyutunda yeterli olmadıkları, öğretmenler kendi çalışma ortamlarında tecrübeler ederek farkındalık ve olumlu tutum edindikleri şeklinde yorumlamak mümkündür.

Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının cinsiyete göre karşılaştırıldığında, bilgi, beceri, farkındalık alt boyutlarında ve çok kültürlü eğitime yönelik genel algılarında kadın öğretmenler lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Brady (2006) yaptığı araştırma sonucu ile örtüşmektedir. Brady (2006) öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime yönelik tutumlarını incelediği araştırmada erkek öğretmen adaylarının lehinde anlamlı bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşmıştır. Karacabey, Özdere ve Bozkuş (2019) öğretmenlerin çok kültürlü eğitime yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre bir farklılık oluşturmadığı sonucuyla bu araştırma sonucu arasında farklılık göstermektedir. Bu farklılığa neden olarak araştırmanın yapıldığı yıl, çevresel etmenler ve öğretmenlerin bakış açıları gibi değişkenlerin neden olduğu düşünülebilir.

Ortaöğretim öğretmenlerinin çalışma alanlarına göre karşılaştırıldığında, bilgi, beceri, farkındalık ve çok kültürlü eğitime yönelik genel algılarında anlamlı bir farklılaşma gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Bahadır (2016) yaptığı araştırma sonucu ile örtüşmektedir. Bahadır (2016) sosyal bilgiler öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik olumlu tutum içinde olduklarını belirtmektedir. Benze bir araştırma (Çiftçi, 2015) tarafından yapılmıştır. Söz konusu araştırma sonucunda öğretmenlerin çok kültürlü eğitim kültürel yeterlik düzeylerine ilişkin algılarının branşlarına göre farklılaşma durumunu belirlemeye yönelik analizler yapılmış ve branş değişkeni, öğretmenlerin bilgi ve kültürel saygı boyutlarında anlamlı bir farklılaşmaya neden olurken, beceri, tutum ve kültürel farkındalık boyutlarında anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığını belirlemiştir. Bozkurt, Ekşi ve Alıcı (2013) tarafından gerçekleştirilen diğer bir araştırmada, üniversite öğretim elemanlarının çok kültürlü yeterlikleri araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretim elemanlarının farkındalık düzeylerinin bilgi ve beceri düzeylerinden daha yüksek olduğu, kadın öğretim elemanlarının çok kültürlü yeterliklerinin erkek öğretim elemanlarından daha yüksek olduğu ve sosyal bilimler alanında görev yapan öğretim elemanlarının, fen bilimleri alanında görev yapan öğretim elemanlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunu destekler nitelikte bir sonuç Toprak (2008)’in yaptığı araştırmada ortaya çıkmıştır. Buna göre, fen bilgisi öğretmenleri çok kültürlü eğitim konusunda sosyal bilimler öğretmenlerine göre olumsuz tutum sergilemektedirler. Araştırmacı bunun nedenini öğretmenlerin çok kültürlü eğitimi öğrettikleri konuyla ilgili görmemelerinden kaynaklandığını belirtmiştir.

Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının kıdem yıllarına göre karşılaştırıldığında, bilgi, beceri, farkındalık ve çok kültürlü eğitime yönelik genel algılarında anlamlı bir farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sonucuna göre, meslekte geçirilen yılların çok kültürlü eğitime yönelik algıları etkilemediği, mesleki tecrübeden daha çok öğretmenlerin bireysel düşüncelerinin rol oynadığını söylemek mümkündür. Anderson (2010) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin genel olarak çokkültürlü eğitim kültürel yeterliklerine ilişkin algılarında mesleki kıdem değişkeninin anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığını belirtmiştir. Bulgu araştırma sonucu ile benzerlik gösterirken, Kervan’ın (2017) yaptığı araştırmada ortaya çıkan bulgularla çelişmektedir. Öğretmenlerin öğretim yaklaşımlarının kıdem değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan

analiz sonucunda sadece öğretmen odaklı yaklaşım boyutunda farklılık gözlenmiştir. Analiz sonuçları, 35-45 yaş öğretmenlerin puan ortalamalarının 45-55 yaş öğretmenlerin puan ortalamalarından daha düşük olduğunu göstermektedir. Ayrıca Kervan (2017), orta yaş denebilecek gruptaki öğretmenler yaşça daha büyük öğretmenlere göre daha fazla öğretmen odaklı bir yaklaşım sergilediklerini, bilgi ve iletişim teknolojilerinin yanı sıra bilimsel alandaki gelişmeler neticesinde eğitim anlayışlarındaki değişim genç yaştaki öğretmenleri daha öğrenci merkezli bir anlayışa doğru ittiğini belirtmiştir. Yazıcı ve ark., (2009) Öğretmenlerin çokkültürlü eğitim tutumlarını belirlemeye yönelik yaptıkları araştırmada mesleki kıdem değişkeninin çokkültürlü eğitime yönelik tutumlarının farklılık gösterdiğini belirlemiştir. Mesleki kıdem arttıkça tutum düzeyi daha azaldığı belirlenmiştir.

Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının görev yapılan okul türüne yönelik karşılaştırıldığında, farkındalık alt boyutunda anlamlı bir farklılaşma göstermediği fakat bilgi, beceri ve çok kültürlü eğitime yönelik genel algılarında anlamlı bir farklılaşma gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sonucuna göre, farklı okul türlerinde görev yapan öğretmenlerin sınıflarında farklı etnik ve kültürel gruba ait çocukların var olabileceği, okulların bulunduğu mevkilerde yine aynı şekilde farklı etnik gruba ait bireylerin yaşamasından dolayı böyle bir farklılık oluşturmaları düşünülebilir. Bu sonuç Yıldırım (2016) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Söz konusu araştırmanın sonuçlarına göre, ilköğretim 1-9. sınıflarda görev yapan öğretmenler arasında anlamlı fark olmadığı ve lise ile ilköğretim öğretmenlerinin arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Bu farklılık ise ilköğretim öğretmenlerinin öğrencilerle daha çok zaman geçirmelerinden kaynaklanması şeklinde açıklanmıştır. Benzer bir araştırmada Çiftçi (2015) öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının görev yapılan okul türüne yönelik karşılaştırıldığında, bu değişkenin anlamlı biçimde farklılaşmaya neden olduğunu ortaya koymuştur. Buna göre; öğretmenlerin ölçek geneli ve bilgi, beceri, tutum ve kültürel farkındalık düzeylerine ilişkin ortalama puanlarının görev yaptıkları ortaöğretim türüne göre farklılaştığı ve bu farkın genel ve Anadolu liselerinde görev yapan öğretmenler lehine olduğunu belirtmektedir. Genel ve Anadolu liselerinde görev yapan öğretmenlerin öğretim 179 programlarının bir gereği olarak, hem kendi konu alanlarıyla, hem de konu alanının diğer konu alanları ile bağlantısını kurmalarını ve daha geniş bilgi sahibi olmalarıyla da ilişkilendirilebileceğini belirtmiştir.

Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının doğduğu/ yetiştiği yerleşim yerine göre karşılaştırıldığında, bilgi, beceri, farkındalık ve çok kültürlü eğitime yönelik genel algılarında anlamlı bir farklılaşma gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sonucuna göre, ortaöğretim öğretmenlerinin doğduğu/ yetiştiği yerleşim yerlerinde farklı kültürlerdeki bireylerle ilgili daha fazla kişisel deneyimlere sahip olduğu düşünülebilir.

Ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının kitap okuma alışkanlığına göre karşılaştırıldığında, bilgi, beceri, farkındalık ve çok kültürlü eğitime yönelik genel algılarında anlamlı bir farklılaşma gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sonucuna göre, ortaöğretim öğretmenlerinin düzenli ve düzensiz kitap okuma alışkanlığının çok kültürlü eğitime yönelik algılarında belirleyici rol üstlendiği söylenebilir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda şu öneriler sunulmuştur;

- ✓ Araştırma sonucuna göre ortaöğretim öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik algıları yüksek düzeyde olduğu görülmekle birlikte bazı öğretmenlerin çok kültürlü eğitime yönelik algılarının düşük olduğu ortadadır. Bu öğretmenlerin çok kültürlü farkındalık bilgi ve becerilerinin artırılmasına yönelik hizmet için eğitimler verilebilir.
- ✓ Cinsiyete göre öğretmenlerin çok kültürlü eğitime yönelik algılarında farklılık göstermesine sebep olan nedenler araştırılarak ortadan kaldırılmasına yönelik önlemler alınabilir.
- ✓ Öğretmenlerin çok kültürlü eğitime yönelik algılarında çalışma alanlarına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıkların ortadan kalkması için eğitim fakültelerinin tüm bölümlerinde çok kültürlülüğe olan farkındalığı arttıracak eğitim etkinliklerine ve uygulamalarına yer verilebilir.
- ✓ Öğretmenlerin çok kültürlü eğitime ilişkin algılarında yetiştikleri çevreye göre farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığa sebep olan nedenler araştırılarak ortadan kaldırılmasına yönelik önlemler alınabilir.
- ✓ Çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açısının temellerinin ailede ve doğup büyüdüğü çevrede atılmaya başlandığı düşünüldüğünde bireylere çok kültürlülüğe ilişkin bilgiler küçük yaşlardan itibaren verilebilir.

- ✓ Öğretmenlerin çok kültürlü eğitime yönelik farkındalıklarının ve algılarının geliştirilmesi için sürekli öğrenme kaynaklarına ulaşması için imkânlar sunulmalıdır.
- ✓ Öğretmenlere çok kültürlü eğitime yönelik belirli aralıklarla hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.
- ✓ Öğretmenler özellikle Türkiye'nin kendi kültürel çeşitliliği içinde ve kendi otantik yapısına uygun kültürünü, hoşgörüsünü, birlik ve beraberlik ruhunu geliştirici kitapları okuma konusunda konusun da teşvik edilmeli ve bu konuda öğretmenlere imkân ve kolaylıklar sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Anderson, V., L. (2010). Effect of experience and professional development on multicultural teaching competence. Ed.S. in School Psychology, May 2010, 53pp.
- Bahadır, Ö. (2016). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Çokkültürlülük Ve Çokkültürlü Eğitim Algılarının Değerlendirilmesi: Kocaeli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Başbay, A. ve Kağnıcı, D. Y. (2011). Çokkültürlü yeterlik algıları ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 36 (161): s.199-212.
- Bozkurt, Y., A., Ekşi, G. ve Alıcı B. (2013). Multicultural Competence Level of University Instructors: A Perspective from a Turkish Context. *Mediterranean Journal of Social*
- Brady, J. (2014). *The Impact Of Multicultural Education Training For Preservice Teachers*, Doktora Tezi, Walden University, Minnesota.
- Çapçı, S. (2020). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çok Kültürlü Yeterlik Algıları Ve Çok Kültürlü Eğitim Uygulamaları*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, H. (2008). “Çok Kültürlülük ve Türkiye’deki Görünümü,” *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 15, s.319-332.
- Çiftçi, A., Y. (2015). Çokkültürlü Eğitim Bağlamında Öğretmenlerin Kültürel Yeterliklerine İlişkin Algıları, İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları Ve Öğretim Ana Bilim Dalı Eğitim Programları Ve Öğretim Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Eker, C. ve Yıldırım, K. (2017). Değerler Eğitimi Açısından Ziya Gökalp’ e Ait “Altın Işık” Adlı Eserin İncelenmesi, *Karaelmas Journal of Educational Sciences* 5 (2017) 30-38.
- Frankel, J. R., Wallen, E. W., ve Hyun, H. H. (2015). How to design and evaluate research in education (9th Ed.). New York: McGraw-Hill.
- Gay, G. (1994). A Synthesis of Scholarship in Multicultural Education, <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED378287.pdf> (Erişim Tarihi: 23.01.2021).
- Hark S., N. (2017). *Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri*, Doktora Tezi, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Karacabey, M., F., Özdere, M. ve Bozkuş, K. (2019). “Öğretmenlerin Çok Kültürlü Eğitime Yönelik Tutumları,” *European Journal of Educational Research*, Cilt 8, s. 383-393.
- Kervan, S. (2017). Öğretmenlerin Çokkültürlü Eğitime Yönelik Tutumları İle Epistemolojik İnançları Ve Öğretim Yaklaşımları Arasındaki İlişki, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları Ve Öğretim Bilim Dalı, yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Kongar, E. (2013). *Kültür Üzerine*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2017a). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2017b). *Öğretmen Strateji Belgesi 2017-2023*, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Olur, B. ve Oğuz, A. (2019). “Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Nitelik Algısı: Bir İhtiyaç Belirleme,” *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, Cilt 8, Sayı 4, s. 166-184.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2018). *Osmanlı Türkçesi Dersi Öğretim Programı*.

Taşdelen, H. M. (1997). *Siyaset Sosyolojisi*, Kocav Yayınları, İstanbul.

Toprak, G. (2008). Öğretmenlerin Çok Kültürlü Tutum Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat.

Yazıcı, S., Başol, G., ve Toprak, G. (2009). Öğretmenlerin çokkültürlü eğitim tutumları: bir güvenirlik ve geçerlik çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37, 229-242

Yıldırım, N. ve Yıldırım, K. (1997). *Eğitim sosyolojisi*. Masaüstü Yayıncılık: Edirne.

Yıldırım, S. (2016). Kosova'daki öğretmenlerin çok kültürlü eğitime yönelik bilgi, inanç, tutum ve öz yeterliklerinin sınıf içi uygulamalarıyla ilişkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir